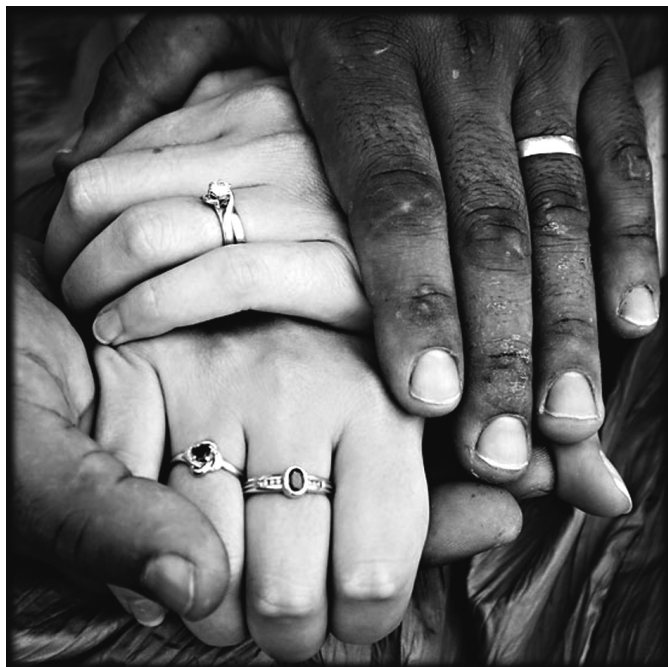

Levél Indonéziából

A július 3-8. között Kolozsváron tartott nemzetközi unitárius-univerzalista konferencián megismertem egy mindig mosolygó fiatal embert, aki Indonéziából jött. Reggelente együtt ültünk az asztalhoz a püspökségen lévő szállásunk falatozójában. ARYANTO NUGROHO csodásan tudott zongorázni is. Egyből játszott a elébe tett kottákat. Több „istentisztelet” rögtönzött kántora volt. Beszélgetéseinkből tudtam meg, hogy kanadai unitáriusoktól tudott meg egyet s mást az unitarizmusról, az amerikai adventista mozgalomról és a krisztológia történetéről. Kiderült az is, hogy az erdélyi unitarizmusról nem tud semmit. (Eszerint a kanadai unitárius „útbaigazítók” sem.) Megígértük egymásnak, hogy megismertetjük egymással hitünk világát. Hamarosan levél is érkezett a nagyon messzi országból, amelyben 8 pontban leírja vallásuk alapjait. A többségében iszlám vallású (82%), kevés keresztény

(14%) és 2-2%-nyi hindu és buddhista környezetben gyökereit verni és megkapaszkodni akaró unitarizmus eléggé gyermekcipőben jár, de a lényeg már benne van! Érdemesnek tartottam lefordítani:

1. Csak egy Isten van, a Biblia tanításának megfelelően a neve JÁHVÉ, Ábrahámnak Istene, Izráelnek Istene. Mi Atyának hívjuk.

2. Az egy Isten küldte Jézus Krisztust, az ő arkangyalát, hogy megmutassa a világnak az ő kegyelmét, prófétai tanítását, és adjon a világnak egy tökéletes példát arról, hogy hogyan kell hinni.

3. A szentlélek az Istennek ereje és nem egy másik isteni személy.

4. Hiszünk a Bibliában, az Ó- és Újszövetségben. Elfogadjuk, hogy a Biblia legjobb tanításainak egyike a tízparancsolat, amelyik magában foglalja a hetedik napon, a szombaton való istentiszteletet.

5. Hiszünk a megváltás örömeiben, hogy lesz a halálból feltámadás.

6. Hiszünk, hogy a megváltás személyes ügy, nem függ az egyháztól vagy bizonyos vallástól. A megváltás a tiszta szívtől, a becsületességtől és a szentségtől függ. A keresztény misszió célja nem az, hogy az egész világot kereszténnyé tegye, hanem ennél több, a világot Krisztus-lelkűvé tenni.

7. Nem követünk minden hagyományt, amelyek emberek által bevezetett gyakorlatok, bibliai megalapozottság nélkül, beleértve a karácsonyt, húsvétot. (De ünnepeljük a Pesach-ot! - az Egyiptomból való szabadulás emlékűnépe, Nisan 14-én kezdődően 7 vagy 8 napon át - B.L. megj.)

8. Tudjuk, hogy a testünk a szentlélek háza, ezért meg kell tartanunk egészségesnek azt, megtartóztatva magunkat egészségtelen szokásoktól.

Távoli hittestvérünk kihangsúlyozza, hogy a különbözőségek ellenére dolgozhatunk együtt a vallásos szabadság üzenetének terjesztéséért.

Balácsi László

Gondolatok egy könyvből...

Rónaszegi Miklós Elriasztó című könyvét olvastam Szent Gellért-ről. Valószínűnek látszik, hogy ez a nagyszerű írás csak csalogatónak kapta ezt a címet, mert nincs semmi megbotránkoztató benne. Nagyszerű könyv, e cím nélkül is bizonyára sok olvasója akadt volna. Olyan írás, amelynek némelyik sorát többször is el kell olvasni, főként manapság, ami-

kor gondok vannak vallásos örökségünkkel, nemzeti öntudatunkkal. Utószavában maga a szerző is így fogalmaz: „Ahogy az ember visszanéz a történelmünkben, mást sem lát, mint vádló, horgas ujjakat, mást sem hall, mint eszeveszett rikácsolást: pfuj, pogány, vad, vérszomjas, eretnek, kuruc, dölyfös és persze antiszemita, fasiszta, náci... Ilyenkor felmerül a gondolat, talán nem is államalapításunkat, sokkal inkább ezeréves fennmaradásunkat kellene ünnepelni!”

Gellért püspök és egyik paptársa közt ilyen beszélgetés zajlik:

„- Mondd, Gellért atya, miért nem tanultad meg a nyelvünket?

- Góg és Magóg népe vagytok. Nyelvetek az ördögé. Megtanuljak a Gonosz nyelvén, hogy azzá legyek magam is?

- Gellért atya, miért haragszik mindenki a magyarokra? Nemcsak a tanult emberek. Hanem itt Európában minden nép és király.

- Ha kérdezed, megmondom hát... Az Egyház azért dolgozott, hogy megteremtjük ezen a földön Jézus országát... Katolikus királyokat emeltünk trónra, akik az egyház segít-

ségével virágzó államokat teremtettek... Az állam rendjét és boldogságát hoztuk a vad, pogány népek közé... És akkor jöttek a magyarok. Mindent jobban tudnak, mindent jobban csinálnak. Uralkodójuk van, szervezett társadalmuk, legyőzhetetlen hadseregük... Megérted most már?

- És egy Istenben hisznek, nem úgy, mint Európa még pogány népei. Értem. Le kell törni, meg kell alázni tehát bennünket, hogy éppen olyanok legyünk, mint minden más nép...

- A Sátán népe vagytok.

- Mi az Isten gyermekei vagyunk. Talán ezért is akar kiűzni a Földről a Gonosz.

-...nektek miért nem jó az, ami jó itt körös-körül minden népnek? Belepusztultok, ha más leszte, mint a többi.

- BELEPUSZTULUNK, HA OLYANOKKÁ KELL LENNÜNK, MINT A TÖBBI...”

Az előbbi pap egy másik pappal beszélget, akit Gellért püspök megöletett, mert nem olyan volt a hite, mint az övé:

„...elmesélem neked, amit népünk vallásáról tudnod kell... A te dolgod, hogy hiszed-e vagy sem. Először is tudnod kell, hogy hite minden népnek van és minden embernek is.

Az emberek sok mindenben hisznek. Fűben-fában, egyhangú mondókákban, imákban, tétova jelekben. Hisznek abban, hogy rossz napjuk lesz, ha bal lábbal lépnek le az ágyról, és hisznek a halottak jó vagy rossz szellemeiben. A hitüket mindenféle mesékkel díszítik, a világot földöntúli lényekkel népesítik be...

...A mi bölcseink elgondolkoztak a vizek, a lélek, a termékenység istennőjének, Istárnak, és az ég, a föld, a világmindenség istenének, Enlilnek alakján. Úgy ítélték meg, hogy az egész világ az ő nászuk. A lélek és anyag egyesülése. Nevükben is egyesítették őket, és így lett Istárból és Enlilből - ISTEN.

A mi vallásunkban Isten a neve a világmindenség erejének. Más népek is néven nevezik isteneiket és elképzelelik jóságosnak, haragvónak, aki felhőtrónuson ül, és igazságot osztogat. A mi Istenünknek neve van, de emberarcú személyisége nincs. Ő a világmindenség maga... Ennek a vallásnak nincsenek tételei, nem lehet vitatkozni vele.

-...Szavaidból azt olvasom ki, hogy létezhet hit vallás nélkül, de valóság hit nélkül soha.

- Ez nem vallás és nem is igazán hit. Ez egyszerűen az igazság. A mi

vallásunk semmi több, mint hogy Isten maga a világmindenség. Isten maga az élet. Így hát mindenben Isten nyilatkozik meg. Mi az Isten gyermekei vagyunk. Mint minden ember. A magyaroknak nincs szükségük rá, hogy Isten haragjával ijesztgessék őket. Életünket szokások és törvények igazítják. A mindenkori uralkodók gondolja, hogy betartassák azokat. A hitnek ehhez semmi köze. Vándorlásunk során sokféle hittal találkozunk, a nép lelkében sokféle hit nyomát fellelheted. DE ISTEN CSAK EGY VAN.

-...ne beszélj többet. Mert az eszemhez szólsz, de a hitemet ingatod.

-...tudd meg, hogy a magyarok már akkor ismerték a kereszt jelét, mielőtt ti elfogadtátok volna azt. Mi a kereszt? Csak az tudja megérteni, aki járt a végtelen sivatagokban, vagy eljutott az Etekői síkságokra. Nos, ha a világmindenséget akarod megérteni, két vonalat húzol. Északról Délnek és Keletről Nyugatnak. Íme, a Kereszt. Megértheted úgy is, hogy felmutatsz az égre, majd le a föld mélye felé, aztán körbemutatsz a láthatáron. Megint a Kereszt. Az Isten jele.”

Közli: B. L.

Kutyabőrért indult, Bibliával tért meg

Lógó orral tértem vissza szállásomra, a paplakra, miután nem sikerült megszereznem a családi címeres levelet egy távoli rokontól - idézi hosszú évtizedek távolából a történeteket énlakai Patakfalvi Sámuel úr, kinek személyében egy ősrégi lófő-székely család leszármazottját tisztelhetjük.

Nos, - mint meséli - tulajdonképpen nem is ő volt annyira „oda” azért a kutyabőrért, hanem Sándor nevű nagybátyja, a jómódú, pesti gyógyszerész. Ő akarta mindenáron tisztázni a nemesi származást. Sőt, ipszilont óhajtott felvenni a családnevük végére.

- Pedig hát igazán tudhatta volna, hogy az erdélyi nemesek és főnemesek - lásd például a Telekiek - mind sima i-vel írták nevüket - magyarázza Samu bácsi, akit szíves engedelmével szólítok így.

S akkor azt hiszem, éppen 1941-et írtunk - Sándor bátyám leküldött Énlakára, ahonnan származunk. Ott aztán felkerestem az unitárius tiszteletes bácsit és bemutatkoztam neki. Nagy szeretettel látott vendégül, ott is altatott. Kikereste a régi-régi, porosodó anyakönyvekből családunk dolgait. Sőt, még azt is kinyomozta, melyik Patakfalvinál van az eredeti kutyabőr. Üzent az illetőnek, aztán felkerestük. Ám a „rokon” hallani sem akart arról, hogy a nevezetes családi relikviától megváljak. Pénzt, akkor még nem is mertem ajánlani érte. S hogy bánatosan tértem vissza a parókiára, a tiszteletes úr megsajnálta. - No, hogy ne menj vissza üres kézzel - mondta - hát megkapod tőlem ezt a Bibliát.

Kezembe vettem, s a bőrkötésen ezt olvastam: „Patakfalvi család Bibliája”. Ráadásul tele volt kézzel írott családi bejegyzésekkel. Például: „Anno Domini 1790 Die 27

folytatása a 18. oldalon

Albrecht Gyula

Kutyabőrért indult, Bibliával...

folytatás a 17. oldalról

February Az oroszán jegy alatt Született 2 fertály 3 óraker György fiam”. Utána ez következett: „Anno 1791 Die 31 Julii meg holt.”

S aminek a legjobban örültem, egykori Patakfalvi Sámuel „nemes székely” felmenős hatsoros levelét is benne leltem, mely még I. Ferenc császár és király idejében, 1804-ben íródott.

Nagy boldogan hoztam fel Pestre a családi kincset, mely Szent Biblia „Magyar nyelvre fordított Károli Gás-

soltári. A francia nóták s versek szerint magyar versekre fordította Szenczi Molnár Albert.” Ez 134 oldalnyit tesz ki, kottákkal együtt.

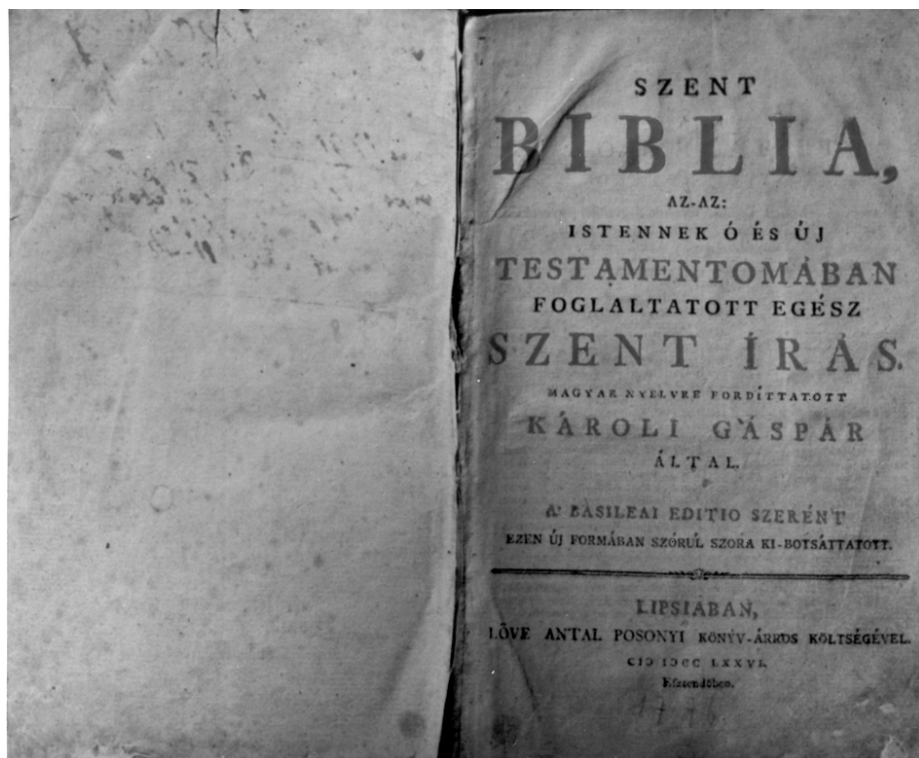
És a családi kutyabőr...?

Nos, az is megkerült. Egy ház árát adtam érte, amikor másodízben küldött megszerzésére, követségbe Patakfalvi Sándor nagybátyám. Ilyenformán, talán a világ legdrágább kutyabőre lett, de még így is alig vált meg tőle a tulajdonos. Családja majdhogy nem térden állva könyörgött neki – mert igen szegénységben éltek – csak így sikerült végül valahogy nyélbe ütni a vásárt. A pénzt természetesen Sándor bátyám adta, akinek az 1940-es évek elejétől, az Astoria szállóval szemben volt patikája. És a sors fintora: a második világháború okozta pokoli felfordulásban nyoma veszett a drága kutyabőrnek.

Ám a Biblia még megvan, gazdája ma is féltve őrzi. S mint kiderül, az igazi érdekességre már csak itthon, Pesten bukkant rá Samu bácsi: a könyv végén, a kötés dupla belső borítóján – feltehetőleg – még a 18. században, valaki rovásírással rötta tele. Számomra ezek megfejthetetlen jelek, de nagyon valószínű, hogy olyasféle titkokat rejtenek, ami írójuk szándéka szerint csak kevesek, talán kizárólag a családtagok tudomására tartozott. Egyedül azokéra, akik ezeket a „rovásokat” olvasni tudták.

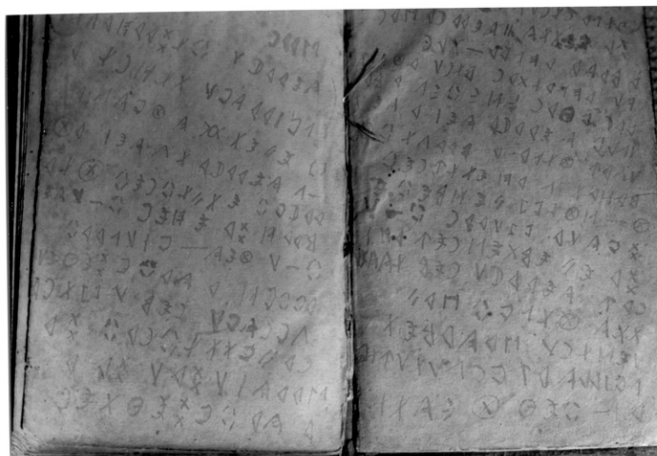
Vajon mit rejthetnek a tintával két évszázaddal ezelőtt rárótt ősi jelek?

Megfejtésük a rovásírások tudós kutatóira, értőire várnak.

pár által” és nyomtatott 1776-ban Lipszében. Éppen 271 évvel azután, hogy az első írásos feljegyzés – még 1505-ből – Patakfalvi Kelemen székbíró és a „gyorsaságos”-nak is nevezett Pétert (aki valószínűleg gyorsfutár lehetett) említi „az udvarhelyi constitutióban”.

E Biblia egyik érdekessége, hogy időrendi sorrendben elmondja a Biblia-kiadások történetét. Melyik volt az első, a második stb., és melyiket, mikor, ki adta ki. Ez az ismerető, bizony nemigen található meg a Bibliákban. Természetesen hozza a teljes Ótestamentumot is, 1028 oldalon. Majd ezután újabb különlegesség következik: „Az Ótestamentum mellé vettetett könyvek, amelyeket apokrifoknak nevezetnek”. És sorolja őket: Tóbiás Könyve, Judit Könyve, Szuzanna Könyve, Ézsaiás Könyve stb., 272 oldalon keresztül. (Apokrifnak a tételes vallások által hivatalosan el nem ismert, ősi vallási iratokot, könyveket nevezik.) A következő fejezet az Újtestamentum (370 oldal), majd a „Soltárokkal” – azaz a Zsoltárokkal – zárul a kötet. „Az úgynevezett Szent Dávid királynak és prófétának 150

Fotók: Albrecht Gyula